

Janina Bahr, Bogdan Rogatko

Wydawnictwo Literackie

Biuletyn Polonistyczny 33/1-2 (116-117), 201-209

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RÓŻNE

Wydawnictwo Literackie:

mimo przeszkód realizujemy swój program

Od lat konsekwentnie Wydawnictwo Literackie realizuje swój ambitny program w zakresie literatury klasycznej oraz krytyki, historii i teorii literatury, mimo powszechnych obecnie w ruchu wydawniczym trudności poligraficzno-papierowych i finansowych. Ograniczenie rocznych planów tytułowych nie wpłynęło w zasadniczy sposób na nasze edytorskie zainteresowania. O tym, że nie uchylamy się od przyjętego kiedyś obowiązku mecenatu wobec różnych środowisk twórczych, m.in. wobec środowiska polonistycznego, świadczy kilkanaście przykładów z ostatnich dwóch lat (1987-1988). Pozycji dotowanych mieliśmy do tej pory bardzo niewiele. Liczymy, że w przyszłości sprawa ta ulegnie zmianie. Na razie Ministerstwo Edukacji Narodowej pokrywa straty poniesione przy wydawaniu "Obrazu literatury polskiej XIX i XX wieku", np. przy tomie II S. III ("Literatura krajowa w okresie romantyzmu 1831-1863") strata na produkcji (czyli z góry założona, nie zaś strata liczona od sprzedaży nakładu) wynosiła 7 853 000 zł, inne książki z interesujących tu dziedzin finansujemy z pieniędzy Wydawnictwa i są to straty przekraczające często milion, a nawet kilka milionów złotych.

Do II wydania "Rzeczy russowskiej" T. Drewnowskiego dopłacaliśmy 1 461 000 zł; do II wydania "Legendy i prawdy Zielonego Ba-

lonika" T. Weissa - 1 798 000 zł, do tomu I "Kalendarium życia i twórczości Karola Irzykowskiego" w opracowaniu B. Winklowej (w przygotowaniu dwa tomy następne) - 2 740 000 zł.

Od 1984 r. ukazują się dzieła Kazimierza Wyki pod tytułem "Z pism", redagowane przez H. Markiewicza i M. Wykę. W 1987 r. wydaliśmy "Młodą Polskę". T. I: "Modernizm polski", t. II: "Szkice z problematyki epoki", ze stratą 644 000 zł.

W serii "Biblioteka Romantyczna" ukazały się w roku 1988 dwie pozycje: Ł. Ginkowej "Koń ma duszę w sobie" (1 211 000 zł) oraz J. Kamionki-Straszakowej ("Do ziemi naszej") 2 368 000 zł.

Do pracy zbiorowej "Jan Kochanowski. Interpretacje" dopłaciliśmy 3 499 000 zł, a do książki S. Sierotwińskiego "Kronika życia literackiego w latach okupacji hitlerowskiej na ziemiach polskich" - 3 960 000 zł.

Rok 1988 obfitował też - wbrew różnym enuncjacjom - w wiele książek z krytyki literackiej. Wydaliśmy - nie licząc się z wysokimi kosztami - m.in. "Madonnę pekaesów, czyli wyznania czytelnika samicy" A. Bojarskiej (3 218 000 zł), "Księcia z kraju łagodności" - monografia życia i twórczości Jerzego Harasymowicza - A. Kaliszewskiego (3 499 000 zł), "Lupus in fabula" (szkice literackie) A. Lama (4 174 000 zł), "Na widnokręgu historii" J. Pieszczachowicza (4 645 000 zł) oraz "O tożsamości polskiej" S. Piskora (2 437 000 zł).

Zainteresowania WL literaturą klasyczną koncentrują się wokół dzieł pisarzy polskich tworzących w XIX i XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem okresu Młodej Polski i dwudziestolecia międzywojennego. Jednak od dawna już w edycjach klasyki przeważa literatura XX wieku, a w ostatnich latach obejmujemy zainteresowaniem twórczość pisarzy bardziej nam współczesnych w miarę zamykania ich

działalności twórczej. Dotyczy to np. dzieł Witolda Gombrowicza, Juliana Przybosa, Anatola Sterna - wspomnianego Kazimierza Wyki i Stanisława Balińskiego.

Stałym założeniem naszej pracy jest dwukierunkowe działanie edytorskie. Polega ono, po pierwsze, na wstępnej analizie całego dorobku pisarza, której wynikiem jest przedsięwzięcie publikacji dzieł zebranych, wybranych, lub podjęcie decyzji o wydaniu tylko kilku lub jednego utworu. Po drugie - na dostarczaniu tekstów poprawnych, ustalanych krytycznie na podstawie porównania rękopisu i wszystkich wydań za życia pisarza, zgodnie z zasadami naukowych wydań krytycznych.

W naszym Wydawnictwie literatura klasyczna jest wydawana w krytycznych edycjach zebranych, dzieł wybranych, edycjach listów, dzienników i wspomnień opracowanych na podstawie rękopisów. Prawie wszystkie książki ukazują się w określonych seriach wydawniczych, o których niżej.

Edycje powieści obyczajowych J.I. Kraszewskiego przynoszą Wydawnictwu dochód. Przygotowywane są jego "Listy do rodziny" opracowane przez F. Bielaka i S. Burkota. Tom I ukazał się w 1982 r., t. II - obecnie w przygotowaniu. Redagujemy też "Pisma krytyczne i historycznoliterackie" J.I. Kraszewskiego w serii "Biblioteka Studiów Literackich". Stanowią one ważne źródło do poznania dziejów polskiej świadomości literackiej w dobie romantyzmu i realizmu, są świadectwem współczesnej recepcji najważniejszych wydarzeń kulturalnych tego czasu.

W naukowym opracowaniu M. Olszanieckiej znajduje się ostatni (IV) tom "Pism zebranych" S. Witkiewicza pt. "Publicystyka" - przewidziany do wydania za 3-4 lata.

Kontynuowane jest wydanie "Listów zebranych" Wyspiańskiego.

Po wydanym w 1979 r. tomie "Listów do Lucjana Rydla" trwają prace nad następnym tomem zawierającym listy do Tadeusza Stryjeńskiego, Józefa Mehoffera i Henryka Opieńskiego. Pozostałe tomy obejmują: t. III "Listy do Karola Maszkowskiego"; t. IV "Drobne zespoły listów do około 30 osób" oraz "Raptularz z lat 1904-1905". Po śmierci J. Dürra-Durskiego i L. Płoszewskiego całą edycją zajmuje się M. Rydlowa.

W najbliższym czasie, najprawdopodobniej w 1990 r., ukaże się następny tom krytycznego wydania "Dzieł" Stanisława Brzozowskiego, tom realizowany wraz z PIW-em pod redakcją M. Śroki, pt. "Idee" ze wstępem A. Walickiego i w opracowaniu S. Góry. W przygotowaniu jest dwutomowe wydanie "Legendy Młodej Polski" w opracowaniu S. Góry i T. Podoskiej ze wstępem A. Mencwela. Tom I zawiera wersję ostateczną dzieła z 1910 r., t. II - odczytaną z zachowanych fragmentów rękopisów wersję pierwszą i drugą.

Kontynuuje się prace nad "Pismami zebrnymi" Jana Kasprowicza w opracowaniu J.J. Lipskiego i R. Lotha. Przygotowywany jest t. II zawierający poezję.

Z "Pism" Karola Irzykowskiego (red. A. Lam) do wydania w najbliższych latach przygotowywane są przez J. Bahrową pisma rozproszone. Podjęte też zostanie wydanie "Listów zebranych" pisarza w opracowaniu B. Winklowej.

Po opublikowanych tomach II-IV krytycznej edycji "Utworów dramatycznych" Tadeusza Micińskiego, T. Wróblewska przygotowuje t. I, zawierający m.in. "Kniazia Patiomkina" i "Noc rabinową". Tom ten zakończy edycję dramatów. Dążąc do możliwie pełnego udostępnienia twórczości Micińskiego, rozproszonej w czasopiśmie i zawartej w nieosiągalnych, zaczytanych egzemplarzach wydań książkowych, zaplanowaliśmy wydanie krytyczne także innych jego dzieł,

np. powieści: "Nietota", "Xiądz Faust", "Wita" i "Mené-Mené-Thekel-Upharisimi!". Edycja publicystyki oraz utworów poetyckich Mi-
cińskiego przewidziana jest na lata odleglejsze.

Z wydania krytycznego "Pism" Tadeusza Peipera pod redakcją S. Góry, S. Jaworskiego i T. Podoskiej jeszcze w tym roku ukażą się "Pierwsze trzy miesiące" - wspomnienia pierwszych miesięcy wojny 1939 r. Spisał je Peiper w Kujbyszewie na przełomie lat 1941-1942. Tekst zachowany w spuściźnie pisarza - częściowo w maszynopisie, częściowo w rękopisie, zawierający wiele skreśleń, nie był całkowicie zakończony, pozwalał jednak - przy znajomości oznaczeń Peipera - na podjęcie ostatecznych decyzji edytorskich. Opracował go S. Góra a wstęp i komentarz napisał S. Jaworski. W opracowaniu znajduje się trzypiętomowy, przygotowany i zatytułowany przez pisarza "Wśród ludzi na scenach", zbiór artykułów, poświęcony teatrowi polskiemu z lat 1946-1960 oraz dramaturgii obcej na scenach polskich w tym samym czasie, a także omawiający problemy filmu polskiego i obcego.

Z krytycznego wydania pism Juliana Przybosia w rękach edytora - R. Skręta - w opracowaniu jest jeszcze t. II, a zarazem ostatni, zawierający poezję. Następnie przewiduje się przygotowanie tomu poświęconego pracom Przybosia o Mickiewiczu.

Dziewięciotomowa edycja krytyczna "Dzieł" Witolda Gombrowicza wydana w 1986, wznawiana w l. 1987-1989 pod redakcją naukową J. Błońskiego, obejmująca utwory, które sam pisarz opublikował za życia w wydaniach książkowych, będzie kontynuowana. Celem nowej edycji jest objęcie wydaniem krytycznym całej spuścizny pisarza. Druga seria "Dzieł" (jak nazywa się ją roboczo) obejmuje utwory nie wydane w książkach do czasu śmierci Gombrowicza, publikowane w czasopiśmie przed i po tej dacie a także Inedita. W najbliż-

szych latach będą wydane "Wspomnienia polskie", "Wędrowki po Argentynie" oraz "Rozmowy z Dominikiem de Roux". W dalszej przyszłości - tom "Varia" i "Opętani" (powieść uzupełniona o odnalezione przez L. Grzeniewskiego zakończenie).

Z dzieł wybranych Stanisława Balińskiego ukażą się już w przyszłym roku "Poezje zebrane" z posłowiem I. Opackiego, a w latach następnych - "Wspomnienia" spisane przez Marka Pytasza oraz "Proza".

W ciągu dwu lub trzech najbliższych lat przygotowujemy do wydania "Poezje wybrane" Aleksandra Janty-Połczyńskiego w opracowaniu A. Lama.

Jeszcze w przyszłym roku powinien ukazać się następny tom "Z pism" Kazimierza Wyki pt. "Baczyński i Różewicz parokrotnie", a w latach następnych - "Reymont i Sienkiewicz", "Stara szuflada", "Wędrując po tematach", "Pan Tadeusz", "Pogranicze powieści", "Opowiadania" i - być może - sensacyjne "Dzienniki" (w opracowaniu H. Markiewicza).

Z krytycznej edycji "Dzieł wybranych" Juliusza Kadena Bandrowskiego - po wydanych ostatnio "Czarnych skrzydłach" - ukaże się "Mateusz Bigda", a w przygotowaniu znajdują się dwa tomy "Publicystyki", według wyboru i z posłowiem A. Romanowskiego.

Prócz wspomnianych już listów Kraszewskiego, Wyspiańskiego i Irzykowskiego, w opracowaniu znajdują się listy Anny i Jarosława Iwazskiewiczów, powierzone jeszcze przez samego pisarza Wydawnictwu Literackiemu. Ukażą się dwa pierwsze tomy listów z lat 1922-1939, stanowiące część ogromnego bloku korespondencji prowadzonej nieprzerwanie do śmierci.

Jeszcze w tym roku powinny zostać wydane nieznane listy Witolda Gombrowicza do Brunona Schulza i Artura Sandauera oraz listy

Sandauera do Gombrowicza. Listy Gombrowicza rzucają nowe światło na jego stosunek do kół emigracyjnych a także ujawniają jego opinię o krytyce literackiej. Wstęp napisał A. Sandauer a teksty i komentarze opracowała A. Bałakier.

"Listy" Jana Kasprowicza przewidziane są jako ostatni tom jego "Pism zebranych".

Drugie, uzupełnione wydanie "Listów" Stanisława Brzozowskiego, opracowane przez M. Srokę, ukaże się w ramach edycji "Dzieł".

Zamierzamy również wydać korespondencję Kazimierza Wierzyńskiego w opracowaniu P. Kądzioły, a wcześniej w jego opracowaniu ukaże się "Dziennik" poety. Spisane w latach 60-ych, na emigracji wspomnienia o drodze życiowej i pisarskiej są bardzo cennym źródłem poznania warsztatu poetyckiego i inspiracji twórczych a także nieznanymi szczegółów biografii poety.

W serii "Biblioteka Romantyczna" pod redakcją M. Janion w najbliższym czasie ukażą się: "Dom romantycznego artysty" w opracowaniu B. Mądrej oraz "Sztambuch romantyczny" w opracowaniu A. Biernackiego i ze wstępem M. Dernałowicz. W autorskim przygotowaniu M. Janion są następujące tomy: "Pośmiertne życie Konrada Wallenroda" oraz "Śmierć romantyczna". W planach też mamy "Kuchnię polską i romantyczną" w opracowaniu I. Jarosińskiej.

W "Bibliotece Poezji Młodej Polski" pod redakcją M. Podrazy-Kwiatkowskiej przygotowujemy do wydania poezje wybrane Ludwika Szczepańskiego w opracowaniu A. Nowakowskiego oraz wiersze zebrane Jana Wroczyńskiego opracowane przez M. Stałę. W dalszych planach - wybory poezji Józefa Jedlicza, Zdzisława Dębickiego i Marii Komornickiej.

Seria "Biblioteka Studiów Literackich" przedstawia przede wszystkim teksty klasyczne, ale nie wyłącznie. W najbliższym cza-

się ukazały nowe studia o Kochanowskim - Wiktora Weintrauba. Na redakcyjnym warsztacie mamy zebrane "Szkice o literaturze, kulturze i sztuce" Ludwika Krzywickiego, ze wstępem i przypisami E. Korzeniewskiej.

Najbliższą nowością z serii "Eseju Klasycznego", obejmującej utwory klasyczne, ale żywo funkcjonujące w literaturze i dyskusjach kulturalnych, to "Literatura a zło" G. Battaille'a, w przekładzie J. Wodzyńskiej-Walickiej i ze wstępem Z. Sienkowskiego. W dalszych planach "Ecce homo" F. Nietzschego.

W zakresie historii i teorii literatury kontynuujemy wydawanie "Obrazu literatury polskiej XIX i XX wieku" S. VI, t. III-IV: "Literatura polska w okresie międzywojennym" - powinny ukazać się w 1991 r., a w dalszej perspektywie znajduje się t. V: "Literatura krajowa w okresie romantyzmu 1831-1863".

Z prac zbiorowych w latach 1990-1991 ukazały się "Nowe problemy metodologiczne współczesnego literaturoznawstwa" pod redakcją H. Markiewicza oraz "Cyprian Norwid - w stulecie śmierci poety" pod redakcją S. Burkota.

Na koniec przedstawiamy listę pozycji książek indywidualnych. W latach 1990-1992 ukazały się: M. Głowiński "Mity przebrane"; K. Kłosiński "Wokół »Historii maniaków«. O powieściach Romana Jaworskiego"; S. Balbus "Między stylami"; W. Gutowski "Nagie dusze i maski"; T. Kłak "Strategia awangardy"; L. Kołakowski "Obecność mitu"; H. Markiewicz "Wymiary dzieła literackiego" (wznowienie); F. Ziejka "W kręgu mitów polskich" (wznowienie).

W latach następnych przewidujemy: M. Podraza-Kwiatkowska "Symbolizm i symbolika w poezji Młodej Polski" (wznowienie); H. Markiewicz "Główne problemy wiedzy o literaturze" (wznowienie); A. Uziębło "Rzecz o czytaniu Norwida" (wznowienie); E. Miodońska-

-Brookes "Wawel w literaturze" - "Biblioteka Studiów Literackich";
J. Illg "O twórczości powieściowej Tadeusza Micińskiego"; T. Wa-
las "Historia literatury jako opowieść".

Mamy nadzieję, że nasze perspektywiczne plany, przedstawione
tu w zarysie, będą mogły być zrealizowane w ciągu dziesięciu lat,
pomimo piętrzących się trudności różnego rodzaju.

czerwiec 1989

Janina Bahr
Bogdan Rogatko

OD REDAKCJI

W dniu 2 maja 1989 r. Dyrekcja IBL i Redakcja "Biuletynu Po-
lonistycznego", w porozumieniu z przewodniczącym Komitetu Nauk o
Literaturze Polskiej PAN, zwróciła się do dyrektorów: Ossolineum,
"Wiedzy Powszechnej", PWN-u, "Czytelnika", Wydawnictwa Literackie-
go i PIW-u z prośbą o artykuły-informacje na temat sytuacji polo-
nistycznej książki naukowej oraz jej perspektyw wydawniczych na
najbliższe lata. Otrzymaliśmy jedynie tekst z Wydawnictwa Literac-
kiego, który wyżej publikujemy.

Redakcja